

Vis A Vis

MEDEDELINGEN VAN DE STICHTING FAMILIE VIS VAN ZAANDIJK



Familiefoto

De reunie te Wormer



50

- 420 De reunie in Wormer
- 421 Familie Vis in Wormerveer (deel I)
- 424 Een familievete
- 425 'Een reisbeschrijving van mijn eerste reisje langs de Rijn' (deel II tweede dag)
- 427 Mutaties genealogische staat

Op 15 september kwam een groot gezelschap bij elkaar in hotel restaurant "de Wijde Blick", het vroegere Weromeri aan het Zwet. Op het laatste moment moest voor deze locatie worden gekozen, omdat Café Batavia aan de Veerdijk onverwacht door verbouwing niet beschikbaar was. Deze ambiance was zeker niet minder en mede door het prachtige weer werd de reunie een groot succes. Laurens Vis Jzn. hield een praatje met over de geschiedenis van de Familie Vis te Wormerveer, waarover elders in het nummer over wordt geschreven.

Na de lunch vertrok het gezelschap per rondvaartboot voor een tochtje over de Zaan, langs Wormerveer en Zaandijk, met toelichting van Laurens voor het Wormerveerse gedeelte en van Jaap Kuyt voor het Zaandijker gedeelte. Het leek wel of in ieder huis van Zaandijk wel een Vis heeft gewoond. Bij de Zaanse Schans kon worden uitgestapt om daar een kijkje te nemen, waarna om half vier aan de terugtocht werd begonnen.

De Familie Vis in Wormerveer

DEEL I

Tussen de dorpen langs de Zaan neemt Wormerveer een bijzondere plaats in omdat het zich als enige met zijn front zich naar het water heeft toegekeerd. Vanaf de 17-de eeuw ontstond de situatie dat men veelal woonde aan de westkant, de Wormerveerse kant, maar dat de meeste molens aan de overkant stonden.



De Zaanweg ter hoogte van de Noordersluis. Aquarel door Hendrik Tavenier in 1791. Op de achtergrond de meelmolen de Witte Vlinder, herberg De Jonge Prins en de gereformeerde kerk.

Door de scherpe bocht in de Zaan was die overkant overal duidelijk aanwezig met zijn grote bedrijvigheid van zeilende vrachtaarders, roeibootjes en soms een tentjachtje. Tegenwoordig staat er nog een enkel houten huis tussen de vele huizen, kantoren en appartementsgebouwen, maar vóór 1880 kenmerkte de weg zich door vele groen geschilderde huizen en een enkele molen aan het brede water. De Zaanweg was rond 1900 niet breder dan een meter of vijf, maar werd in de loop der jaren steeds verder verbreed. De Veerdijk aan de Wormerkant werd gekenmerkt door een bijna aanéengesloten rij van molens en houten pakhuizen. De verstening van de gebouwen begon in 1852, toen Simon Prins als eerste in de Zaanstreek zijn molen “De Liefde” verving door een stoomoliefabriek. De industrialisatie zette onafgebroken door en vijftig jaar later was de Veerdijk veranderd in een stenen industriewand van vooral rijstpellerijen. Voor dat bijzondere beeld ontstond helaas te laat voldoende waardering, met al gevolg dat een groot gedeelte van de fabrieken in de jaren '70 werd gesloopt. Gelukkig bleef ongeveer de helft behouden en ondergingen

deze fabrieken herbestemming en restauratie. Zij markeren nu een belangrijke periode uit de industrialisatie van de Zaanstreek.

De inwoners van Wormerveer stonden bekend als “gladoren”. Het grote aantal oliemolens met de stampers, die de olie uit de zaden moesten persen maakte zoveel kabaal dat al het molenpersoneel doof werd. Dus als er wat tegen de molenbaas werd gezegd dan deed hij z'n vette vinger achter z'n oor: “Waht zeggie?”

Albert Vis (1801-1848) was de eerste van de Zaanse familie Vis die zich in Wormerveer vestigde. Hij was de tweede zoon van Jan Vis en Trijntje Cleyndert en geboren te Oost-Zaandam. Zijn vader van fabrikant van verfwaren en dreef samen met zijn oudere broer Klaas drie verfmolens in Zaandam. De oudste zoon Heyme zou hem opvolgen, samen met Pieter Vis, de zoon van Klaas. Voor Albert betekende dat er voor hem daar geen emplot zou zijn en dat moet hem hebben doen besluiten om elders aan de slag te gaan. Omstreeks 1820 begon hij als bediende bij de Fa. Vas & Co te Wormerveer. Vastert Vas was een zeer vermogende doopsgezinde koopman, actief in de schelpzandmalerij, stijfelmakerij en olieslagerij met wel 16 molens. Zijn twee zoons Dirk en Jan Vas waren echter kinderloos. In het voorjaar van 1825 besloot Albert Vis met geldelijke ondersteuning van de grootmoeder en de oom van zijn vrouw, Jacob Prins, een eigen onderneming te beginnen. Hij huurde de in het veld gelegen pelmolen “de Jonge Voorn” van de weduwe J. Vas en de stijfselfabriek van Dirk Vas



Pelmolen de Jonge Voorn te Wormerveer, de eerste molen van Albert Vis

Het eerste jaar leverde dat een matig resultaat op, maar de jaren daarop gingen al beter en in 1827 kocht hij de molen voor fl. 4.000,-. In 1828 breidde hij zijn zaken aanzienlijk uit door het stijfselfabriekje vlak bij de herberg “de Jonge Prins” te kopen en het daar tegenover liggende pakhuis “Riga” aan de Veerdijk voor fl. 2.500,-. Ook kocht hij de molen “de Rosbayer” van de oom van zijn vrouw Jacob Prins voor slechts fl. 2.500,-. Het bijbehorende “pruthuis” (oliedikkokerij) verwierf hij met nieuwjaar 1830. Aan het einde van dat jaar kocht hij zijn eerste partij rijst en werd daarmee de eerste rijstpeller in de Zaanstreek. Albert Vis was een ondernemende man met nieuwe ideeën. Zakelijk ging het hem goed en hij breidde zijn bezit gestadig uit. In zijn boek “250 Zaanse molens” heeft Ron Couwenhoven een aantal nieuwe feiten vermeld over de “verstoming” van molens. Hij vermeldt dat Albert Vis, inmiddels ook eigenaar van de molen ‘Zwarte Bonsem’ in Koog aan de Zaan, in 1840 aan de leden van de onderling brandverzekering vroeg om zijn pelmolen opnieuw te schouwen, omdat hij een stoomketeltje had geplaatst. De stoom werd niet gebruikt voor aandrijving van een stoommachine, maar voor het leveren van productiewarmte voor de stijfselfabriek. Het zou interessant zijn te weten of hij in de stijfselfabriek van de ‘Zwarte Bonsem’ rijststijfselfabriek maakte. Dan zou hij ook hiermee zijn tijd vooruit zijn geweest.

In 1845 trad hij toe tot het Olieslagers Assurantie Contract met de molen de Kerkuil te Wormer. Naast zijn graanzaken was hij tevens commissionair in effecten, ter voortzetting van de “rentehaalterij” van zijn schoonvader Pieter Jansz Groen te Zandijk.

Albert bouwde goede relaties op met andere doopsgezinde ondernemers, zoals Jan Laan (1803-1868), de stuwende kracht in de ontwikkeling van de Fa. Wesanen & Laan en werd de vaste (rijst)peller voor deze Firma. Ook met Simon Prins (1796-1871), olieslager met de molens ‘De Liefde’ en ‘de Nachtegaal’ raakte hij bevriend, evenals met Willem Kaars Sijpesteijn (1800-1855), koopman, reder en rolreder te Krommenie. Met de laatste richtte hij in 1845 de Zaanlandse Assurantie Maatschappij op. De zakelijke en doopsgezinde contacten werden ook voortgezet in onderlinge huwelijken van hun kinderen, met hechte familiebanden als gevolg.

Zijn eerste woonhuis in Wormerveer is niet bekend, maar in 1825 kocht hij met zijn vrouw Neeltje Groen aan de Zaanweg een huis met een achter op het erf gebouwde graanschuur, aan de noordkant van de in 1731 gebouwde Noordersluis. Zij woonden daar de rest van hun leven met het alsmaar groter wordende ge-

zin. Het huis blijft eigendom van de familie tot 1879. In 1844 verwerft hij ook het huis aan de andere kant van de sluis en een huis naast het stijfselfabriek bij de Marktstraat. In 1848 overleed hij na een korte ziekte van vier dagen. Bij zijn overlijden bezat hij vier molens, drie pakhuizen en drie huizen in Wormerveer. Na zijn dood werd ook nog de oliemolen De Moriaan verworven.

Van Albert Vis is geen portret bewaard gebleven; wel bestaat van zijn vrouw Neeltje Groen een tekening, gemaakt na haar dood in 1852 en vervaardigd naar een daguerreotype uit 1850.



Neeltje Groen met zes van haar kinderen in 1850. Opname van een daguerreotype foto uit 1850. Staand vlnr: Albert Vis (1832 – 1866), trouwde in 1858 met Maria Laan, Maartje Vis (1834-1879) trouwde in 1857 met Pieter Hendrik Kaars Sijpesteijn, Gerrit Vis (1835-1915) getrouwd in 1859 met Aaltje Kluver. Zittend: Klaas Vis (1843-1909), die trouwde in 1871 met Margaretha Keg, Neeltje Groen (1801-1852), Neeltje Vis (1828-1920), getrouwd in 1856 met Arnold Versteegh, Jacob Vis 1842-1892. De drie oudste kinderen Jan, Duijfe en Trijntje ontbreken. Jan Vis (1823-1868) was in 1846 getrouwd met Sydina Prins; Duijfe (1826-1871) trouwde in 1847 met Frederik Doorn; Trijntje (1827-1879) in 1850 met Hendrik Cleyndert

Deze vroege foto is bewaard gebleven en laat Neeltje zien als weduwe temidden van haar zes jongste kinderen. In totaal kreeg zij tussen 1823 en 1843 12 kinderen, waarvan er drie jong stierven. Haar kleindochter Johanna Albertina Lefebre-Kaars Sijpesteijn die in 1946 herinneringen over haar familie beschreef, vermeldde dat zij na de dood van haar echtgenoot het leven niet meer aan kon en dat zij verdronk in de Noordersluis in 1852. Haar grootvader Albert Vis beschreef zij als een “buitengewoon goed mens, alom geëerd en een groot vriend van haar vader Willem Kaars Sijpesteijn”.

Het bezit van Albert werd niet bij elkaar gehouden. Jan Vis (1823-1868) zette de rijstpellerij en de stijfselfabriek

fabricage voort met de molen 'de Jonge Voorn' en na zijn dood in 1868 werd hij opgevolgd door zijn jongste broer Klaas (1843 –1909). In 1867 installeerde hij een locomobiel om ook op dagen met minder wind te kunnen pellen. In 1892 werd deze vervangen door een Crossley gasmotor van 170 pk. Spoedig hierna vloog de molen in de brand en werd vervangen door een stenen fabriek 'Java' genaamd. (foto aflevering 34, feb 1999) De rijstpellerij voorheen Albert Vis werd omgezet in een NV, met twee zoons van Klaas als directeur. Pieter Nicolaas (1875 -1940) en Nicolaas Jacobus (1879-1964). In 1943 werd de fabriek afgebroken.

Zoon Albert (1832-1866) van Albert Vis zette het pelbedrijf eerst zelfstandig voort met de molen 'de Rosbayer' te Zaandam, maar zocht in 1863 door zijn zwakke gezondheid spoedig aansluiting bij Wessanen en Laan, ook omdat hij met Maria Laan was getrouwd. Hij stierf aan TBC in 1866, toen zijn zoon Jan nog maar 3 jaar oud was. De geschiedenis van de rijstpellerijen in de Zaanstreek is uitgebreid geschreven in de nummers 34, 35 en 36 van ons mededelingenblad door Gerlag Vis (1909 – 2004), kleinzoon van Klaas Vis. De hausse van het rijstpellen begon gematigd rond 1860, maar met de mechanisatie van windkracht naar stoomkracht nam zij een grote vlucht, die duurde tot het uitbreken van de eerste wereldoorlog in 1914. De opbloei van het rijstpellen laat zich goed zien aan de veranderingen aan de Veerdijk, met oorspronkelijk een bebouwing van molens en houten pakhuizen, die zich geleidelijk maar onafwendbaar doorzet in de bouw van fabriekspanden. Modernisering, maar ook de veelvuldige branden zorgden voor een continue bouwactiviteit. De bloei loopt samen met de carrière van Jan Vis Albzn. (1863-1928)

Jan Vis Albzn. was de zoon van Albert Vis en Maria Laan en werd geboren in het huis ten noorden van de Noordersluis. Hij woonde daar met zijn moeder en zuster Neeltje tot 1875 en verhuisde naar het enkele huizen verder gelegen huis Zaanweg 120, tot die tijd eigendom van zijn oom Adriaan Laan. In 1880 behaalde hij in Zaandam in vier jaar tijd het getuigschrift van de 5 jarige HBS en won de door de Burgemeester uitgereikte Jasykoff-prijs als beste leerling. A. de Jasykoff was Luitenant-Generaal en Directeur van de Rechtsgeleerde faculteit in Sint Petersburg. Jan had dus een goed stel hersens en veel belangstelling voor techniek. In enkele opgeschreven herinneringen vermeldde hij dat hij in 1878 voor het eerst een experiment meemaakte op school van de "Bell- telefoon". Hij overwoog nog om verder te studeren tot ingenieur, dokter of koopman, maar trad toch na zijn schooltijd direct in dienst van Wessanen & Laan om in zijn on-

derhoud te voorzien, maar ook om het aandeel van de familie Vis in het bedrijf zeker te stellen. De rijstpellerij de Unie was net één maand voor zijn komst verbrand, maar werd direct en groter herbouwd. Aanvankelijk werd hij meegenomen naar de oliemolens en de meelfabriek de "Vlijt", maar kwam spoedig onder de hoede van zijn oom en latere buurman Cornelis Laan. Net als zijn vader en grootvader legde hij zich toe op de rijstpellerij. Vijf van zijn ooms Laan vormden toen de directie van Wessanen & Laan, welk bedrijf zich steeds meer concentreerde op industriële nijverheid met wereldwijde afnemers. Gepelde rijst werd het grootste product van Wessanen. De uitgebreide familie Laan was bij nog veel meer bedrijven actief en in Wormerveer werd vaak gezegd: "er zijn meer Lanen dan bomen". In 1890 trouwde hij met Wormerveerse Cornelia Schoute (1869-1954) en woonde tot 1897 in het houten huis Noordeinde 7. Het gezin Vis-Schoute kreeg vijf kinderen, waarvan één jongen op jonge leeftijd overleed



Het gezin Vis-Schoute omstreeks 1895. Vlnr: Elisabeth, Cornelia Vis-Schoute, Cornelis, Jan Vis Albzn., Albert

Ook maatschappelijk was Jan actief en betrokken bij de oprichting van een sportveld in Wormerveer. Ook trok de familie er op uit met de motorboot "de Viking", waar flinke tochten door Nederland mee waren gemaakt.

De rijstpellerij floreerde en stelde de familie Vis in staat in 1896 een nieuw huis te laten bouwen aan de Zaanweg vlak bij de Zaanbrug en het kantoor van Wessanen. Nadat zijn oom Cornelis in 1903 terugtrad

werd hij de belangrijkste directeur van de rijstpellerij die tot aan de eerste wereldoorlog een grote bloei doormaakte.

Jarenlang was hij voorzitter van de “Vereeniging van Rijstpellers”, een groep van zes rijstfabrieken uit Rotterdam en de Zaanstreek, die enerzijds concurrenten van elkaar waren, maar ook prijsafspraken maakten. De Eerste Wereldoorlog had grote gevolgen door het tekort aan grondstoffen en de productie kwam bijna

tot stilstand. Na de eerste wereldoorlog herstelde de markt zich enigszins, maar na 1927 was het gedaan met de bloei, toen Aziatische landen steeds meer zelf de rijst gingen pellen. In 1925 ging zijn gezondheid achteruit en trok hij zich terug uit de directie van Wessanen. De familie verhuisde naar Hilversum waar hij in 1926 nog het boek samenstelde over “De familie Vis van Zaandam-Wormerveer. Hij overleed in 1928.

Een Familievete

Op 19 mei 1822 trouwde Aagje Kool met Jacobus Cornelius van Pomeran. Zij was de oudste dochter van Jan Jacobsz. Kool en Neeltje de Jager. Jan Jacobsz. Kool was papierfabrikant te Zaandijk. Hij was daar een belangrijke figuur. Naast Aagje had het echtpaar Kool nog twee dochters, die net als Aagje werden omschreven als meisjes van karakter.

Het huwelijk van Aagje met Jacobus Cornelis van Pomeran, een van Wieringen afkomstige timmermansknecht zou het gevolg zijn geweest van een weddenschap die Van Pomeran met zijn kameraden had aangegaan. Hij zou winnaar worden van een kan jenever, als hij de moed zou hebben om de bekoorlijke en bovendien rijke Aagje Kool ten huwelijk zou vragen en zij hem zou aannemen. En het wonder geschiedde! Van Pomeran werd niet alleen door Aagje, maar ook door familie geaccepteerd. Hij werd zelfs compagnon van zijn schoonvader. Toch was hij waarschijnlijk niet geschikt voor het koopmanschap, want in 1833 heeft Jan Kool het compagnonschap met zijn schoonzoon verbroken. Voor dit uiteengaan hadden de ouders Kool – De Jager in een nieuw testament hun dochter Aagje erg beknot in haar erfdeel.

Aagje's zuster Engeltje trouwde met Dirk Vis en de andere zus huwde diens broer Klaas. Deze lieve jonge meisjes, getrouwd met de solide jongens Vis, hebben het beiden niet gemakkelijk gehad. Engeltje door haar overmatig grote gezin (16 kinderen) en Trijntje door de vroege dood van haar man.



DIRK VIS

Dat het tussen de zwagers niet alles koek en ei was blijkt o.m. uit het feit dat Klaas de politie vraagt om zijn zwager J.C. van Pomeran te beschermen tegen Dirk Vis. Dirk zou er op uit gegaan zijn om zich te wreken op zijn zwager. Daar Dirk onder invloed van jenever was en bovendien een geweer had meegenomen, vreesde Klaas het ergste. (3 januari 1836). Er werd overigens geen melding gemaakt van doden. Ruim vier jaren later botert het nog allerminst tussen Dirk en zijn zwager. Op 8 november 1840 mishandelde Dirk het zontje van

Van Pomeran. Hij was zeer boos geworden toen Pieter (15 jaar) aan zijn grootmoeder Neeltje Kool – de Jager om zijn eigen spaarpot vroeg. De volgende dag klaagt Van Pomeran zijn zwager Dirk aan, omdat deze hem op verschillende tijden lasterlijke en beledigende uitdrukkingen heeft toegevoegd. Tegen zijn vrouw Aagje zou hij hebben gezegd, dat haar man tijdens de harddraverij bij het Herenhuis in de Wijde – Wormer ‘met de zelsnip vol rode wijn’ was geweest. Verder had Dirk hem betiteld als een deugniet, een schurk en een smeerlap.

Waarschijnlijk is de agressieve houding van Dirk Vis een reactie op zijn zwagers financieel wanbeheer geweest en het is mogelijk dat Dirk als voogd of curator de belangen en dus ook de spaarpot van de zoon Pieter had te behoeden.

GERLAG VIS

Beschrijving van mijn eerste reisje langs den Rijn

DEEL II

Zondag 16 augustus 1891

De reisgenoten waren: Jacob VisCz, Mej. G. Vis en J.C. Vis

Het terras was echter geheel bezet door de verschillende gasten, zoodat we verplicht waren binnen te gaan zitten, waar we ons avondeten gebruikten, hetwelk deze maal uit Wiener Schnitzel met aardappelen en salade bestond, en welke bijna elken avond weer het geval was, daar het ons zoo uitmuntend smaakte. Voordat we er echter aan begonnen, hebben we eerst een aantal fotografieën bekeken waarvan Griet en mijn persoontje er elk twee hebben gekocht. De oberkellner was zoo beleefd, om ons uitlegging te geven van de verschillende fotografieën. Deze persoon, alsmede het hotel, maakte op ons eenen zeer goeden indruk, zoodat we ons recht hier op ons gemak gevoelden. Terwijl wij ons den wijn en het avondeten heerlijk lieten smaken, werden de andere gasten, die op het terras en in den tuin zaten, genoodzaakt naar binnen te gaan, daar er een hevige bui kwam die echter toch maar een kwartier duurde. Kort daarna gingen de meeste gasten al te bed, zoodat we weldra de eenigsten waren die nog op waren; en dit was toch nog niet later dan ongeveer kwart voor tien. We gingen toen nog een weinig musiseeren, en gingen daarna ook maar naar bed, nadat we gezegd hadden, dat we 's morgens 6 uur gewekt zouden willen worden, daar we van plan waren den volgenden dag vroeg het Zevengebergte in te gaan. Zoeven vertelde ik, dat we ons om 6 uur zouden laten wekken, maar hadden we het vooruit geweten dan had het wekken gerust niet noodig geweest, want voor zes uur al werden we reeds wakker gemaakt door voortdurend klokkengelui. De eene was er nog niet mee opgehouden of de andere begon weer; zoodat we voor 7 uur reeds aan het ontbijt op het terras zaten. We werden dien dag begunstigd door prachtig weer; wel waren er eenige wolken aan de lucht, maar er kwam geen regen, hetgeen al heel wat waard is. Van het terras zagen we weer op den Rijn en zijne mooie oever aan de overzijde en beneden zagen we al de bedrijvigheid van de inwoners van Königswinter, hetwelk bestond in het overvaren met de gierpont, het gereedmaken van zeilschuitjes, het koopen en verkoopen van allerlei ooft en in het rijden van de verschillende koetsiers met hunne equipages, welke op hunne passagiers wachtten.

Dit alles gaf ene vroolijk en levendig aanzien, en stemde ons dan ook zeer goed, zoodat we direct na het ontbijt naar den voet van den Drachenfels wandelden, waar we twee paarden en een ezel huurden, die ons door het Zevengebergte zouden rijden.

Voordat we aan de Drachenfels kwamen, hebben we nog een kerk bezocht waar juist dienst was, maar waar we weer spoedig uit vandaan gegaan zijn, daar we bang waren dat een man met een rooden mantel juist zooals in de Dom te Keulen, de deur zou willen sluiten. Met de zoo even genoemde paarden en ezel begeleid door twee jongens gingen we dan het Zevengebergte in. Eerst gingen we voor een deel over den Drachenfels, daarna daalden we weer een weinig en gingen we over de Löwenberg naar den Oelberg, die de hoogste is van het geheele Zevengebergte. Deze berg heeft eene hoogte van 469 meter volgens Baedeker, terwijl de Drachenfels maar 335 meter hoog is. Nauwelijks waren we onderweg of eene vrouw, met kransen van eiken bladeren, gaf ons er elk één tegen vergoeding van eenige pfennigen natuurlijk. De kransen deden we natuurlijk om onze hoeden, want dat scheen daar de gewoonte te zijn, daar we verscheidene menschen met zulke kransen om hunne hoeden zagen loopen. Niet ver van den Drachenfels hadden we een mooi gezicht op den Rijn in de richting van Rolandseck en het eiland Nonnenwerth, hetgeen we naderhand van den Drachenfels toch nog veel mooier hebben gezien. Een eind verder kregen we weer een mooi gezicht op Godesberg en zijn ruïne, verder konden we op verschillende punten Königswinter zien liggen; hetgeen zoo doende een afwisselend schouwspel opleverde. Behalve al de mooie punten, waar onze gidsen ons opmerkzaam maakten en ons van verschillende punten uitlegging gaven, hebben we ook nog steengroeven gezien, waar men keien uit de bergen houwt voor de straten.

Zoo voortgaande, dan in galop en dan weer eens stapvoets, bereikten we na anderhalf uur rijdens den Oelberg, waar we ongeveer half tien aankwamen. Vandaar hadden we weer prachtige vergezichten, en was den Drachenfels maar een klein bergje vandaar af gezien. Hier dronken wij een glaasje Niersteiner, en schreven briefkaarten aan familie en vrienden, en namen op de muren en Pa zelfs tegen het plafond. Hier van het goede genoeg genoten hebbende verlieten we den Oelberg; maar daar de berg daar zoo sterk afhelt,

waren wij verplicht een eind te voet er af te gaan, tot dat de weg weer een weinig gelijkmatiger was. Pa ging voorop en daarna volgende Griet en ik; we gingen, terwijl we elkander goed vasthielden, met een goed vaartje naar beneden, zoodat we onze vaart tegen een boom moesten stuiten, maar dit vonden we toch wel zeer leuk. Nadat de grootste helling weer voorbij was gingen we elk weer op onze beestjes, die ons over bergen en door dalen naar den Drachenfels brachten. Op den Drachenfels was, zooals het naderhand is gebleken dat veel plaats vindt, zangersfeest, en daarin ligt opgesloten dat het daar een gezelligen pan was. We zetten ons aan een tafeltje neder vanwaar we een prachtig gezicht hadden op de eilanden Sonnenwerth in het midden en Grafenwerth aan de kant van den Rijn. Hiervan heeft Pa nog een schets genomen. Natuurlijk bestelden we hier Drachenblut, nadat we eerst eens een kop bouillon genuttigd hadden en weer eenige briefkaarten hadden geschreven aan onze familie en vrienden. Hetgeen echter ook altijd op den Drachenfels de gewoonte is, wanneer men hem bezoekt, is je te laten fotografieeren, hetgeen wij echter niet hebben laten doen, maar naderhand in Altenahr deden. Nadat wij de Naald en de Dahnradbahn bezichtigd hadden, en gevraagd hadden hoeveel paardenkracht, die locomotief had, waarop we ten antwoord kregen van 360, verlieten wij, weder op onze beestjes gezeten, den Drachenfels. Dit pad, welk wij toen bereiden was zeer stijl, zoodat onze paarden nogal glijden gingen, maar wij kwamen toch ongedeerd beneden aan den voet van den Drachenfels. Op dit laatste eindje zijn we nog een mooi kasteel gepasseerd, hetgeen Drachenburg heet en aan een Baron behoort, die er hoogstens 14 dagen in een geheel jaar er op woont.

De wegen in het Siebengebirge zijn over het algemeen genomen zeer goed, maar dit komt omdat er in Bonn eene vereeniging is gezeteld, welke voor de verfraaiing van het Siebengeberge zorgdraagt. Overal ziet men daar dan ook staan de letters V.V.S. welke beteekenen Verschönerungs Verein Siebengeberge.

Omstreeks half een kwamen we weer aan ons Hotel, waar we ons weer wat verfrischten en daarna wat op het terras gingen zitten. Even na 1 uur gingen we aan tafel waar we ons het eten en drinken heerlijk lieten smaken na zulk een tocht. Ik kon me best met den duitschen pot vereenigen, waarvoor ik, nadat ik er van gehoord had, bang was.

Na tafel lieten wij ons met een zeilschuitje over den Rijn zetten en kwamen te Mehlem aan. Voor dit alles, moet ik nog zeggen, dat we onze bagage vooruit hadden gezonden naar het Station Remagen, waar we

het op vertoon van een reçu weer konden krijgen. Van Mehlem wandelden we naar Godesberg, hetgeen met zijne oude ruïne vlak voor ons lag en ongeveer een half uur loopen was; terwijl we rechts van ons weer den Rijn zagen met het Zevengebergte daarachter. Godesberg is een mooi, maar tevens een colossaal rijk plaatsje, waar dan ook de rijke kooplieden uit Keulen en Bonn hunne villa's hebben. Ook zag ik daar tot mijne groote verbazing in een tuin van één der villa's een bord staan, waarop stond: "M Büttinghausen photograaf, Amsterdam Godesberg". Bij een zekeren mijnheer Blinkler gebruikten we wat, die zooals we vernomen hadden zeer was achteruit gegaan en bij wien Pa 31 jaar geleden gelogeerd had met Moe; en hoogst waarschijnlijk dezelfde persoon was, die in die tijd het grootste Hotel van Godesberg had. Van Godesberg genoeg gezien hebbende vertrokken we met een spoor naar Rolandseck, dat juist aankwam; nadat we eerst twee maal te vergeefs hadden gepoogd een rijtuig te huren.

Te Rolandseck aangekomen hoorden we boven in het station, welk gedeelte voor restauratie is ingericht, en geheel door een balcon omringd is, muziek, waarop we direct afgingen, en daar een concert hebben bijgewoond, wat wel niet zoo bijzonder fijn was, maar toch heel aardig en vroolijk. We hadden van het balcon alle kanten heen weer prachtige gezichten, en zooals ik zooeven vertelde vroolijke muziek, dus we zaten daar zoo prettig mogelijk als men het maar wenschen kan. Dat het er goed was, kon men zien als men het balcon maar langs zag, want het zat daar flink vol, en er werd ook een aardig glaasje wijn gedronken, maar wij gingen ditmaal op zijn Hollandsch aan de koffie, daar we op dit oogenblik snakten naar een kop koffie. Om kwart over zessen vertrokken wij weer per spoor naar Remagen, waar we ongeveer om zeven uur aankwamen. Tot onze verwondering stond er geen portier aan den trein van Hotel Fürstenberg van den heer Caraciola; maar met eenig vragen kwamen wij er wel. Pa vertelde zooeven genoemden heer dat we door Mr Crok aan zijn hotel waren gerecommandeerd hetgeen echter niet waar was, maar soms meer voordeel dan schade kan veroorzaken, wanneer men zegt, dat men door een of ander persoon gerecommandeerd is. We kregen daar twee goede kamers, die echter niet op den Rijn uitzagen. Bij het naar boven gaan raapte Griet een munt op van de heer Caraciola, welke ze hem overhandigde en hij wist niet hoe hij maar buigen zou om haar voor die moeite te bedanken. Griet maakte dan, geloof ik, dadelijk eenen goeden indruk op dien heer, waarin ik later nog versterkt werd, toen Griet hem de loftuiting toewierp dat hij zoo uitstekend Hollandsch sprak.

Na ons dan verfrischt te hebben plaatsten we ons op het terras, en genooten onder het genot van een heerlijk glaasje Rijnwijn, van de heerlijke natuur en prachtig schouwspel, wat de Rijn met zijne prachtige oevers ons bood. Tegenover Remagen ligt een klein plaatsje zeer schilderachtig tegen de bergen aan, terwijl men een weinig den Rijn afwaarts een prachtig vergezicht van het terras had. Het was echter jammer dat de avond zoo spoedig begon te vallen, hetgeen men wel begrijpen kan, wanneer men in aanmerking neemt dat het al half augustus was, en reeds over zeven uur. Dat de avond begon te vallen was nog zoo erg niet, maar het werd er zelfs nog zoo koud bij dat we wel verplicht waren binnen te gaan, waar ik en Pa en Griet met mij, het lang zoo gezellig niet vonden dan in het Europeätsche Hof te Königswinter. Daar was n.l. in hotel Fürstenberg een groote zaal, waar we het avondeten gebruikten, hetgeen uit een dergelijk menu bestond als te Königswinter. Ook was er nog een leeszaal, waar het er niet erg gezellig uitzag, maar ook was er nog een zaal, die we wel gezellig vonden en ook een piano in stond, waar wij dan ook den avond verder hebben doorgebracht, natuurlijk weer onder het genot van een goed glas Rijnwijn. Daar we muziek mede genomen hadden, hebben ons daar geamuseerd met het pianospel, op hoop er nog een paar andere gasten ook zouden komen, maar die hoop werd niet vervuld, en behoorde tot de vrome wenschen. Om tien uur ongeveer gingen we naar bed, voordat we nog even op het terras gewandeld hadden, we vernamen echter van de oberkelner, dat alles reeds te bed lag, zoodat wij reeds tot de laatsten behoorden. Voordat we ons te ruste hadden begeven, hadden we met mijnheer Caraciola afgesproken, of hij voor een rijtuig met twee paarden zou willen zorg dragen om ons 's morgens daarop om 8 uur het Aarthal in te laten rijden.

Mutaties op de genealogische staat van Jacob Vis en zijn nageslacht

CVIIIfbbcb Geboren op 19 december 2007 Fee Maja, dochter van Marleen Kuyt en Maarten Buitenhuis
CIdaab Jannigje Vis-Ouweneel is overleden op 13 februari te Den Haag
CIVdedd Alida Catharina Latenstein van Voorst is overleden op 19 februari 2008 te Amsterdam
CVIIbaafa Nicole Maria Duyvis is overleden op .. mei 2008 te Amsterdam

Stichting Familie Vis van Zandijk

Secretariaat: *Gerlag J. Vis*, Langeland 41, 1602 KC Enkhuizen

Redactie

Anna M. Gosman - Vis, Hopklaver 29, 3069 DB Rotterdam

Laurens Vis, Konijnenlaan 51, 2243 EP Wassenaar, telefoon: 070 - 511 87 97, e-mail: l.vis@architecten.nl